

Træk af Gjesings historie (14)

Gjesing Foredragsforening

Af Poul Højbak

Gjesing Foredragsforening blev stiftet i 1929 og kan altså om få år holde 75 års jubilæum.

Vi har haft en samtale med Knud Ejnar Jessen, der var formand for foreningen fra 1966 til 1982, samt med den nuværende formand Grethe Jensen.

De fortæller hver for sig fra deres formandstid. Men først skal vi se på starten af foreningen og den første tid.

Starten

Ideen til foreningen kom fra lærerægteparret Søren og Kirstine Petersen. De kom til Gjesing i 1922 og der var på det tidspunkt en aktiv ungdoms- og gymnastikforening. De følte imidlertid savnet af kulturelt arbejde for den lidt ældre generation. Oktober 1929 blev der indkaldt til det første møde i den nystiftede forening, og mange viste interesse for sagen.

Forsamlingshuset

Fra begyndelsen var forsamlingshuset (der lå ved rundkørselen ved Gjesing Centret) rammen for foreningens aktiviteter. Bygningen var utæt, og det var så som så med komforten. Men folk kom alligevel og hyggede sig.

Grundtvigs højskoletanker

Foreningen byggede på Grundtvigs højskoletanker om folkeligt og kulturelt oplysningsarbejde. Det var almindeligt dengang, at landboudomsten tog på højskole, og foredragsforeningen udfyldte derfor et tomrum for de unge mennesker, når de kom hjem.

Søren Petersen

var formand fra starten i 1929 til han tog sin afsked som lærer i

1958. Da biler ikke var almindelige dengang, kom foredragsholderne i god tid og spiste og overnattede hos lærerparret.

Krigen

Tyskerne tog forsamlingshuset i 1940, hvorfor foredragsforeningen flyttede aktiviteterne til den nu nedrevne skole (ved forsamlingshuset). I 1943 tog tyskerne også skolen, og der blev indrettet skolestue i Ejnar Hansens lade (mellem Radio Holm og Bauhaus). I dette lokale - der i folkemunde blev kaldt "Gjesing Kulturcenter" - var der undervisning for 7 årgange. Desuden blev det om aftenen brugt af forskellige foreninger, deriblandt foredragsforeningen. Trods de trange forhold kunne der samles 60-70 mennesker sådan en af-

ten. Folk trængte virkelig til at være sammen i krigens sidste år. Efter krigen rykkede foredragsforeningen tilbage til forsamlingshuset, der var blevet restaureret.

Fra Gjesing Skoles start på Gl. Vardevej i 1964 havde foreningen sine aktiviteter her.

Fra land- til bysamfund

Der var i 1950'erne en frygt for, at foreningen ikke ville overleve Gjesings overgang fra land- til bysamfund, men tilflytterne sluttede op om foreningen.

Knud Ejner Jessen fortæller

Knud Ejnar Jessen, der som ovenfor nævnt var formand for foreningen 1966-82, siger:

Jeg er selv tilflytter, og det står stærkt for mig, at bønderne knyttede an til os nye, bød os velkommen og fik os ind i et forpligtende forhold. Personligt var jeg bekendt med højskoletraditionen, idet vi også havde en foredragsforening på min hjemegn. Jeg var vant til at komme i skolen om aftenen og høre foredrag. Desuden var jeg i min ungdom på Ryslinge Højskole.

Foreningens idegrundlag

Stifteren lærer Petersen mente, at når de unge mennesker kom hjem fra højskole, skulle de have et sted, hvor de kunne fortsætte højskoleaktiviteterne: synge, diskutere og høre foredrag. Der skulle være lyspunkter i hverdagen. Glæden i et åndeligt fællesskab med grundtvigsk sigte var afgørende. Man tilstræbte en helhed af skole, hjem og kirke.

Den oprindelige befolkning har udvist stor trofasthed overfor foreningen, men i min formandstid deltog de unge lærere ikke - og heller ikke de skiftende præster. Derfor blev der ikke noget arbejdsfællesskab med skole og kirke. Der skete en adskillelse.

Spørgeskemaer

Den ny bestyrelse i 1966 havde lyst til at prøve lidt andet. Jeg kan bl.a. huske, at vi sendte spørgeskemaer rundt vedrørende medlemmernes ønsker om foreningens aktiviteter. Vi havde også ved en lejlighed et panel af bønder, der diskuterede deres forhold til kirke og Gud. Jeg husker fx tydeligt hvordan en af dem fortalte, at han

sommetider "holdt kirke" i sin mark.

Fællesmøder

Oftede havde vi fællesmøder med Kirkeligt samfund på Tarp Kro, og vi havde julemøder med Husholdningsforeningen.

50 års jubilæet 1979

Vi havde store planer og mente, at vi skulle holde jubilæet på en højskole og med folkedans. I stedet blev det til, at fru Kirstine Petersen fik en artikel i Vestkysten samt at der blev holdt en middag med efterfølgende foredrag af lokalhistorikeren Verner Bruhn.

De medlemmer, som havde været med i den første bestyrelse, blev æresmedlemmer.

Emner for aftnerne

Vi havde så forskellige emner som foredrag om vietnameserne, åndssvage, børnehjem, rejser, og vi havde almindelig underholdning, korsang og oplæsning.

Talere

Som talere havde vi fx nogle fra det sociale område, forfattere, museumsfolk, psykologer, politikere, kunstnere og folk fra Esbjerg Højskole. Vi havde også besøg af amatørteaterforeningen Syvkanten. Jeg oplevede, at mange følte det som noget positivt at holde foredrag i foreningen.

Foreningens fremtid

Jeg tror, den vil komme til at holde 100 års jubilæum som en stor forening. Der er jo i øjeblikket meget stor opbakning. Om det lykkes at samle emner for hjem-skole-kirke, ved jeg ikke, men foreningen evner at ramme det, som mange gerne vil samles om.

Grethe Jensen fortæller

Grethe Jensen, der startede som formand 1983, siger:

Mit møde med Foredragsforeningen

Min første deltagelse i foreningens møder var i 1975. Det var en stor glæde for mig, og jeg følte mig straks hjemme. Det skyldes måske, at jeg på forhånd kendte traditionen fra ungdomsforening og fra mit ophold på Idrætshøjskolen i Sønderborg vinteren 1952-53.

Lokaler

Da jeg begyndte at komme i foreningen, foregik møderne i Gjesing Skole på Gl. Vardevej. Jeg kan fx huske, at vi havde stort besvær med at bugserer klaveret fra et klasseværelse til kantinen, hvor møderne blev holdt.

I 1983 stod mange foreninger i kø for at få lov til at benytte den nybyggede kirkes lokaler. Vi havde i Foredragsforeningen en debat, om vi også skulle flytte fra skolen til kirken. Resultatet blev jo altså, at vi gjorde det, og det har vi aldrig fortrudt.

Bestyrelsesarbejdet

Jeg kom i bestyrelsen 1979. Vi var syv medlemmer, men vi havde mænd og koner med til møderne, så vi var 14 i alt. Vore ægtefæller hyggede sig sammen, mens vi planlagde møderne. Bagefter havde vi så stort kaffebord (uden tilskud!!), og vi hyggede os med sang og spil. De fleste var stadigvæk de oprindelige landboere og vi havde det skønt sammen. En gang forlagde vi et møde til Fanø, hvor vi bl.a. var på en lang vandretur sammen.

I skolen stod vi selv for det hele: købte ind, lavede kaffe, smurte ostemadder og vaskede op. I begyndelsen gjaldt den regel, at den sidst ankomne skulle lave kaffe. Den sidst ankomne var jo altså mig, men jeg fik det hurtigt lavet om til, at jeg skulle pynte borde i stedet for.

Da vi flyttede til kirken, blev vi enige om at få en fast kaffedame. Det blev sådan, at hun laver kaffe og bager brød, og bestyrelsen nøjes så med at dække bord og vaske op.

Jeg blev formand i 1983, men blev på grund af sygdom afløst af Karen Popesko i 1987. I 1989 tog Jørgen K. Jensen over, men han døde desværre i 1992. Så overtog jeg igen og har så været formand siden

Økonomien

Vi glæder os over, at vi har fået et godt samarbejde med bestyrelsen for Grundtvigshuslegatet. Det har givet os en bedre økonomi.

Emner og talere

Vore talere har mest været journalister, præster og højskoleforstandere. Emnerne var fx Sønderjylland og grænsen, Færøerne, forfattere og deres værker, sange og deres baggrund samt rejsebeskrivelser og lysbilledforedrag.

Glæde!

Vi er umådelig glade for at være i kirkens lokaler med vores forening. Både foredragsholdere og medlemmer trives der. Det er mig en stor glæde, at bønderne er trofaste og fortsat kommer til møderne.

Det er kun i lokalbladene, vi averterer vore arrangementer, for vi føler egentlig, at foreningen er stor nok, da lokalerne kun kan rumme ca. 80 mennesker.

Men måske er det på tide at få yngre mennesker til at tage over,

Sang fra Gjesing Foredragsforenings 50 års jubilæum 1979

Af Peder B. Christensen. *Melodi: I en kælder.....*

1. A hår vat te' foredrag
her i vor forening.
A vil støt' en gue sag,
det var da mi mening.
Hver gång tejer a a'sted,
for a vil så gjaen mej.
Jow a tanker gødes
hver gång at vi mødes.

2. Først æ formand res sig op
by'er os walkummen,
han må bank lidt o æ kop
før æ snak forstummen.
Vi vil syng en lille sang.
"Danmark dejligst ve' og vang",
mens de sidst de kommer
synger vi æ nummer.

3. Så begyndt æ mand o tål,
o han vidst en masse,
nok a tørt at han vild' prål,
det ku vist et passe.
Av o te han tow en to'r,
krasset sig lidt i æ ho'r.
Han var et barbiret,
men han var studiret.

4. Han fortoel om småt o stuer
her i vor forsamling,
o han ku beleg hans uer,
der var ingen famling.
Men a kigget i mi kop,
mon et snår han holder op.
A trængt te mi kaffe,
det æ pi'er ku skaffe.

5. A ska low æ snak den gik,
du sku li'e hør' a'ter,
der bløw snakket poletik
o di stuer skatter.
Men vi sku jo pas æ ti
o æ klok var over ni,
for æ mand sku vi'er
mæ di sølle ti'er.

6. Der bløw spu'er i vest og øst,
o han ku det hiele.
Det er bår en sølle trøst,
jen er født for tiele.
Men a trovr det bløw for dyer,
hvis at han sku te o styer,
bløw vi ruiniret,
så var vi leviret.

7. Det var bløwn ve a ti
at æ mød sku ende,
førend at det var forbi
skuld vi syng en kende.
Til den sidste kaffetoer,
"Altid frejdig når du goer."
Jow, der er en mening
mæ den her forening.

Serien "Træk af Gjesings historie" fortsætter.

Eventuelle bidrag og henvendelser

vedrørende dette til:

*Poul Højbak
Ulvevej 62, 1. th.
Telf. 7515 8945*